

JAVNI PROJEKTNÍ NATEČAJ ZA IZBIRO STROKOVNO NAJPRIMERNEJŠE REŠITVE ZA
OBELEŽJE GIBANJA RASTOČA KNJIGA, DEKLICA Z RASTOČO KNJIGO

UVOD

Komisija za umestitev spominskih obeležij na območju Mestne občine Celje je 25. februarja 2026 obravnavala vlogo Društva gibanje Rastoča knjiga Slovenije in sprejela pobudo o umestitvi simbola/ obeležja Deklice z Rastočo knjigo.

VSEBINA NATEČAJNE NALOGE

1. CILJI IN PREDMET NATEČAJA	1
1.1 NAMEN IN CILJI NATEČAJA	1
1.2 PREDMET NATEČAJA	1
1.3 NATEČAJNO OBMOČJE	1
2. ZNAČILNOSTI NATEČAJNEGA OBMOČJA	2
2.1 LOKACIJA NATEČAJNEGA OBMOČJA - KARE 7 /SMJ	2
2.2 ZGODOVINSKI ORIS	3
2.3 OPIS STANJA IN DEJAVNOSTI	3
2.4 POGLEDI , fotografije	4
2.5 MIKROLOKACIJA POSTAVITVE	6
2.6 SEZNAM ZEMLJIŠČ S PODATKI O LASTNIŠTVU IN STANJU V NATEČAJNEM OBMOČJU	8
3. USMERITVE ZA ZASNOVO SPOMENIKA	9
3.1 POBUDA DRUŠTVA GIBANJE RASTOČA KNJIGA , Celje, januar 2026, Pripravila predsednica Društva Rastoča knjiga Marijana Kolenko)	9
3.2 USMERITVE ZA POSTAVITEV IN ZASNOVO OBELEŽJA	12
4. PODATKI O PROSTORSKIH AKTIH IN DRUGI DOKUMENTACIJI	12
5. PRILOGE	13

1. CILJI IN PREDMET NATEČAJA

1.1 NAMEN IN CILJI NATEČAJA

Namen natečaja je pridobiti vsebinsko in oblikovno najprimernejšo rešitev obeležja Deklice z Rastočo knjigo

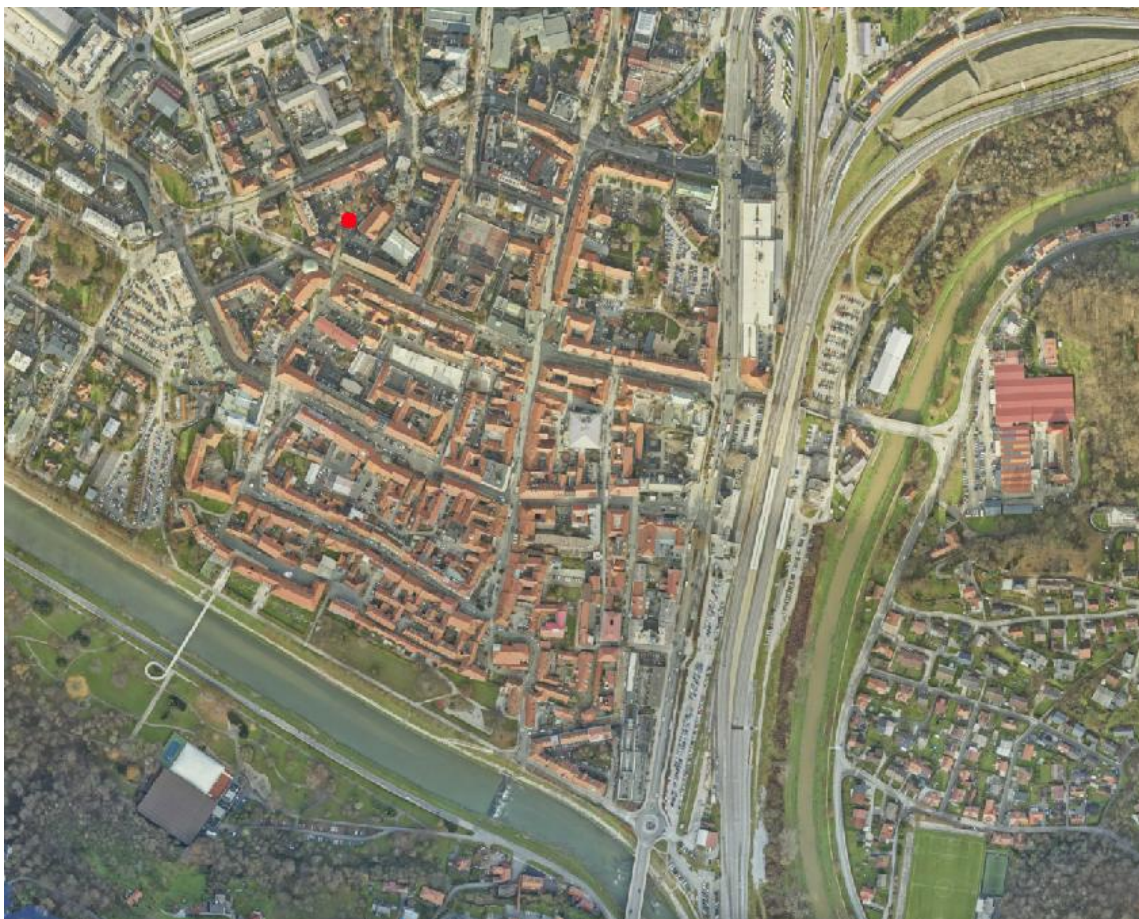
Po zaključku natečaja bo naročnik pri prvonagrajenem izvedel naročilo izvedbe obeležja z izdelavo dokumentacije za izvedbo in umeščanje spomenika, če bo glede na izbrano rešitev potrebna.

1.2 PREDMET NATEČAJA

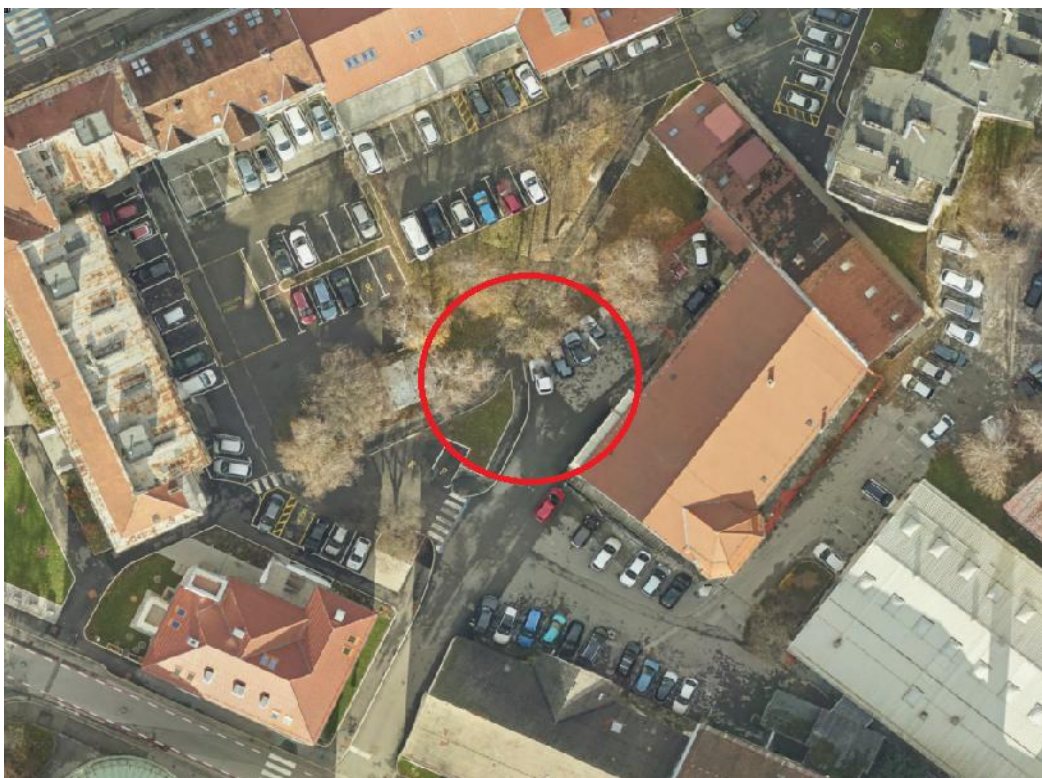
Predmet natečaja je zasnova obeležja Deklice z Rastočo knjigo .

Z natečajem želimo pridobiti rešitev, ki bo inovativna tako v konceptu kot izvedbi ter bo lokaciji in značaju prostora primeren odgovor na zahtevano sporočilnost.

1.3 NATEČAJNO OBMOČJE

Slika 1: Prikaz natečajnega območja v mestnem jedru ; vir: GIS MOC

Slika 2: Ožje natečajno območje ; vir GIS MOC

Natečajno območje se nahaja za stavbo Vodnikove ulica 14 , neposredno ob bivšem dijaškem domu, ki se prenavlja.

Območje, predvideno za umestitev obeležja, meri cca **30 m²**.

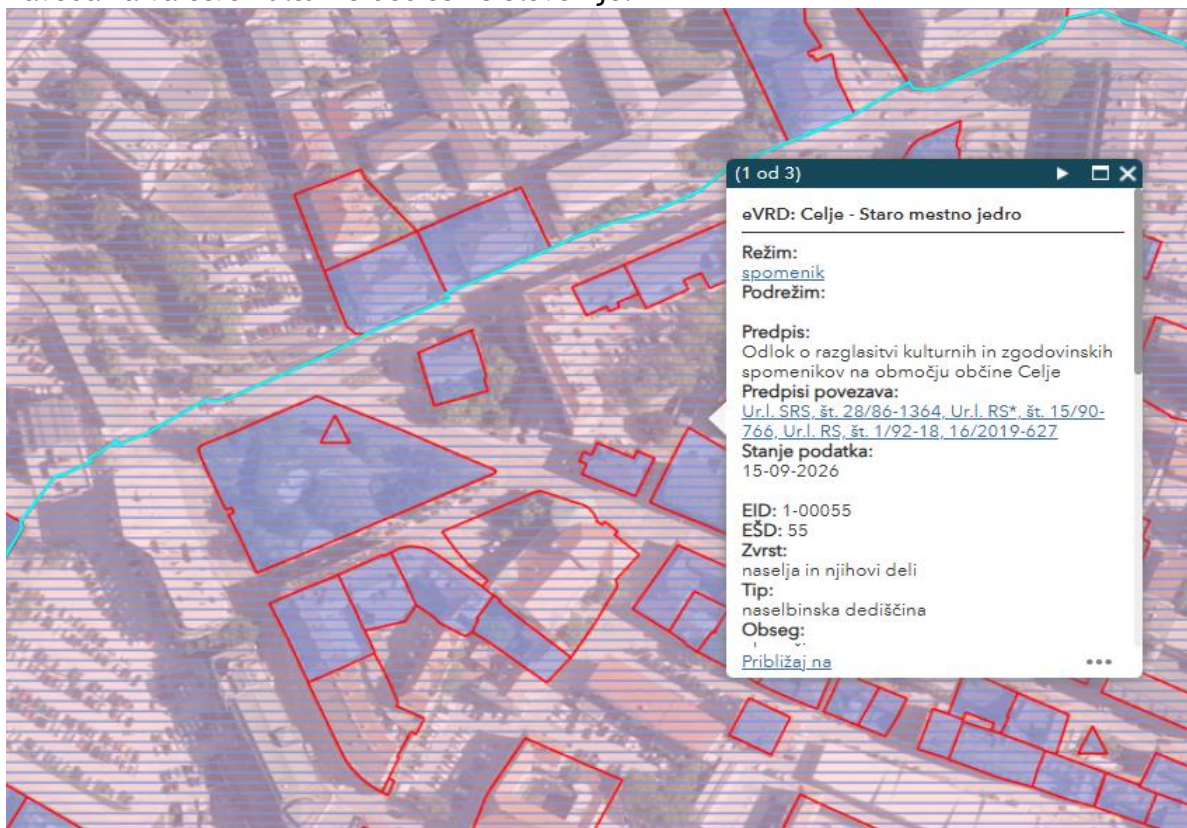
2. ZNAČILNOSTI NATEČAJNEGA OBMOČJA

2.1 LOKACIJA NATEČAJNEGA OBMOČJA - KARE 7 /SMJ

Območje se nahaja v mestnem središču, v kareju 7 kot ga določa veljavni prostorski akt Zazidalni načrt starega mestnega jedra Celje (Uradni list SRS, št. 42/86 in Uradni list RS, št. 76/94, 46/96, 64/96, 96/99, 38/01, 43/01-odl. US, 108/01, 30/04, 57/06, 100/06, 43/08, 31/10, 75/12, OPPN kare 12, 15/16, 27/17, 12/20, 23/21-OPPN kare 9 in 23/21- OPPN kare 5). Kare obsega območje med Miklošičevo, Gregorčičevo, Vodnikovo in Kocbekovo ulico. Stavbe, ki obkrožajo prostor so zbir različnih namembnosti, aktualna pa je prenova bivšega dijaškega doma v Dom ustvarjalnih skupnosti s poudarjeno mestotvorno in revitalizacijsko noto.

Odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine Celje , Uradni list SRS, št. 28/86-1364, Uradni list RS*, št. 15/90-766, Uradni list RS, št. 1/92-18, 16/2019-627, **Staro mestno jedro** opredeljuje kot spomenik naselbinske dediščine in sicer kot srednjeveško naselbino, formirano na območju rimskodobne Celeie v površini 0,39km². Hkrati je območje tudi del **Arheološkega najdišča Celje** (Noriški municipij Claudia Celeia z obzidjem, svetišči, bazilikami, tlakovanimi ulicami, kanalizacijo, nekropolami). Stavbno dediščino predstavljajo stavbe obrobja lokacije, Vila Vodnikova 14, hiša Vodnikova 10a (v prenovi), Gregorčičeva 4 in 6.

Območje se nahaja v zavarovanem arheološkem območju Celje, zato so pred posegi v zemeljske plasti obvezne predhodne zavarovalne arheološke raziskave, katerih metodologijo in obseg določi pristojna območna enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije z izdajo kulturno varstvenih pogojev. Za vse posege znotraj območja je potrebno pridobiti kulturno varstvene pogoje in kulturno varstveno mnenje oziroma soglasje, ki ga izda pristojna območna enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Slika 3: Staro mestno jedro - spomenik lokalnega pomena, vir: <https://geohub.gov.si/ghapp/giskd/>

2.2 ZGODOVINSKI ORIS

Današnja podoba starega mestnega jedra Celja je posledica razvoja, v katerem je vsaka doba dala svoj odtis, mrežo ulic, trgov ter z njimi oblikovane stavbne otoke, ki jih je znotraj obzidja oblikoval predvsem srednji vek, na obrobju pa druga polovica 19. stoletja. Ohranjena je historična parcelacija, trgi imajo znotraj mestnega obzidja srednjeveške značilnosti, na obrobju pa je javni odprt prostor določala urbanizacija konec 19. stoletja (široke pravokotno sekajoče se ulice, poudarjena križišča, velike stavbne gmote itd.), kamo delno sodi tudi predmetno območje.

V zadnjih desetletjih se z rušenjem razmerij med stanovanjskimi in poslovnimi površinami do sedaj bolj ali manj zasebna dvorišča spreminjajo v javne površine, tudi v kareju 7, ki že vključuje prenovo stavbnega fonda kot tudi vizijo prostora kot prehodnega mestnega parterja.

2.3 OPIS STANJA IN DEJAVNOSTI

Kare 7 se je z nekaterimi posegi v 60-tih letih prejšnjega stoletja (bloki na Miklošičevi, Vodnikova), ki so postavljali objekte na proste nezazidane površine v maniri modernizma izven linij stavbnih karejev, spontano preoblikoval v »servisni« kare bližnjih javnih ustanov in postal z njimi smiselno povezan predvsem preko uporabljenih povezav (prečenje pešpoti), ohranil pa potencial za reurbanizacijo, ki z aktualno prenovo kulturne infrastrukture bivšega dijaškega

doma tudi poteka. Veljavni zazidalni načrt podaja usmeritve za ureditve odprtega prostora, ki ga ločuje na trge, ulice, javne zelene površine, dvorišča ter narekuje prenovo, ki je »tesno povezana s prenovo grajene strukture, zato je njeno načrtovanje in izvajanje odvisno od vsebine in potreb uporabnikov.«

Grajeno strukturo in odprti prostor je zato potrebno obravnavati enovito in sočasno v vseh fazah načrtovanja in izvajanja. Odprti prostor je tu prostor v javnem interesu, katerega kakovost določa tudi ustrezna urejenost.

Z vidika mestnega jedra so prostori, ki vzpodbujajo dogajanje, eden izmed generatorjev reurbanizacije. Pomembni pa so tudi tisti odprti prostori, ki niso prvenstveno namenjeni le kulturnim vsebinam, pač pa so prostori različne socialne interakcije.

2.4 POGLEDI , fotografije

Slika 4, 5: Prejšnje stanje; vir: medijske objave MOC

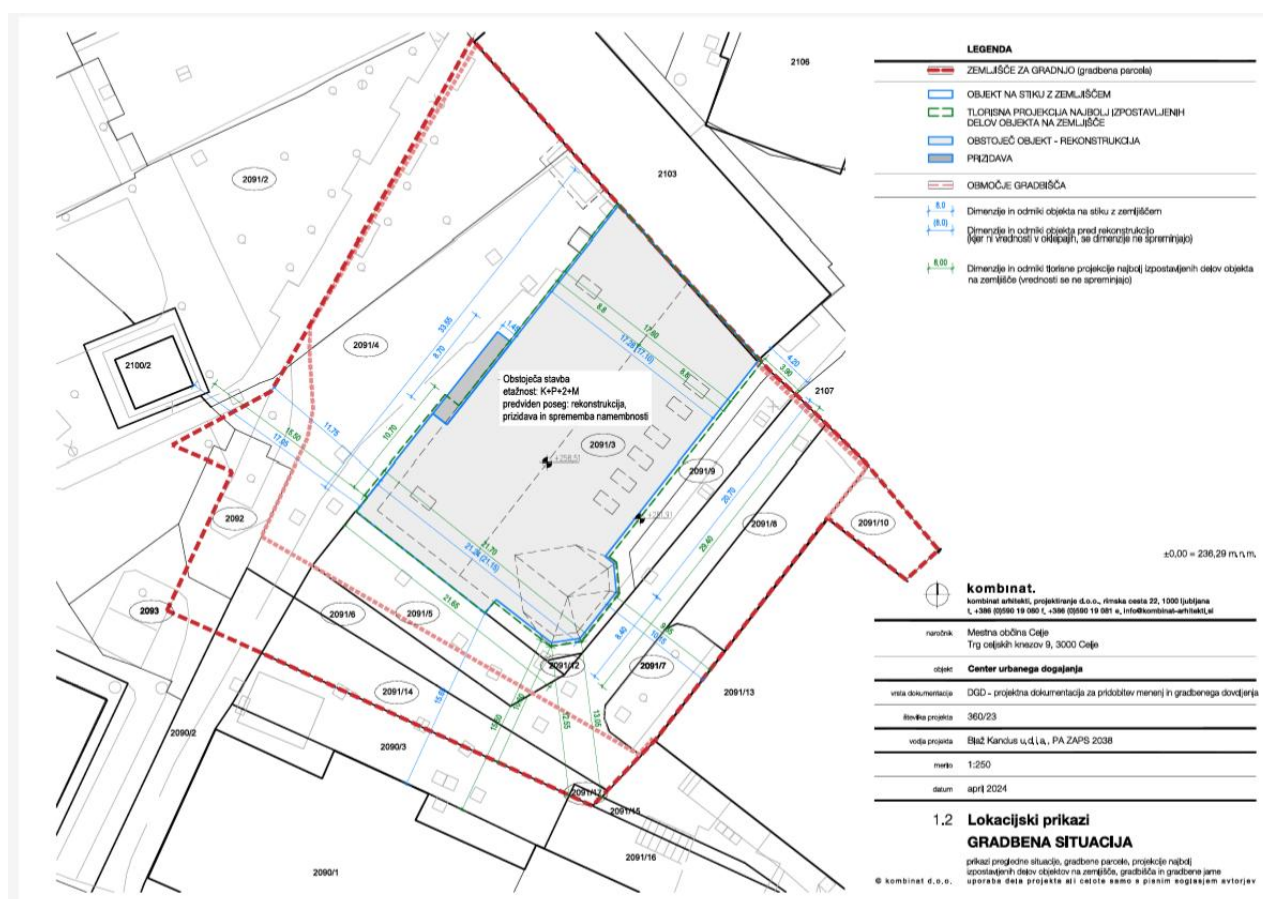
Slika 7: Pogledi z dostopi, vir: GIS MOC

2.5 MIKROLOKACIJA POSTAVITVE

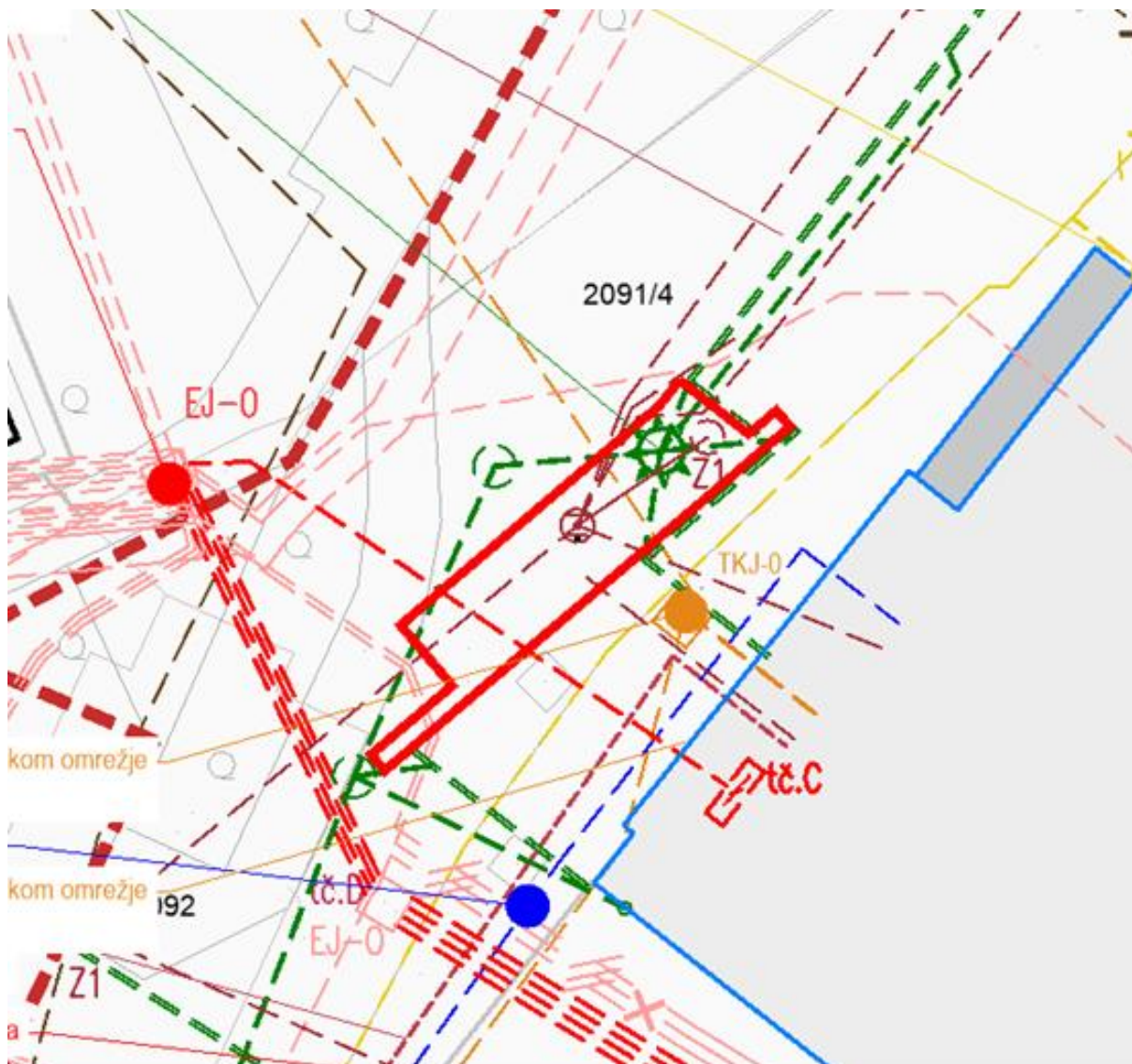

Slika 8: Izrez iz zasaditvene situacije/okolice , Vir: projektant kombinat.arhitekti, Ljubljana

Mikrolokacija predstavlja v projektu zelenico levo od vhodne ploščadi objekta in pomeni prostor zaznave iz različnih smeri dostopa. Trenutno je območje v fazi prenove.

Slika 9: Izrez iz gradbene situacije/okolice , Vir: projektant kombinat.arhitekti, Ljubljana

Slika 9a: Izrez iz situacije komunalnih vodov: kanalizacija, vključno s ponikovalnico (zelena), javna razsvetljava (temno rdeča) in elektrika (svetlo rdeča). Vir: projektant kombinat.arhitekti, Ljubljana

2.6 SEZNAM ZEMLJIŠČ S PODATKI O LASTNIŠTVU IN STANJU V NATEČAJNEM OBMOČJU

Natečajno območje

Št. parcele	Lastništvo
2091/2 1077 k.o. Celje	Mestna občina Celje
2091/4 1077 k.o. Celje	Mestna občina Celje

3. USMERITVE ZA ZASNOVO SPOMENIKA

3.1 POBUDA DRUŠTVA GIBANJE RASTOČA KNJIGA , Celje, januar 2026, Pripravila predsednica Društva Rastoča knjiga Marijana Kolenko)

Citirano: »Kot predsednica Društva gibanje Rastoča knjiga Slovenije dajem pobudo Mestni občini Celje, da se pridruži temu pomembnemu gibanju, predvsem pa ideji, ki presega meje Slovenije in so njen pomen prepoznali veliki narodi. O tem se lahko vsi prepričamo z obiskom severnega parka Navje, kjer stoji kip Deklice z Rastočo knjigo, ki vsako leto zraste za 2 cm (za izjemno misel literatov, akademikov, znanstvenikov ...) in kjer so postavljeni portali držav sveta, ki so se priključili tej izjemni ideji. Države, ki se združujejo v Združenih rastočih knjigah sveta (Avstrija, Italija, Madžarska, Finska, Nemčija, Francija, Indija, Norveška, Češka, Japonska ...) se predstavljajo s svojim najpomembnejšim, oziroma največjim državnim književnikom ali znanstvenikom, na katerega so najbolj ponosni kot narod. Slovenija se je pridružila Združenim Rastočim knjigam sveta pred dvema letoma, na portalu pa lahko poslušamo Prešernovo Zdravljico. Država Slovenija se je z Akademijo znanosti in umetnosti poenotila, da bo Slovenija kot država zastopana s pesnikom Francetom Prešernom.

V Celju smo idejo usvojili in jo zelo sistematično razvijamo ter gradimo odličnost v OŠ Lava Celje, kar lahko dokazujemo zdaj že z 10. Rastočimi knjigami ter 11. Koledarji abecede odličnosti in mojstrstva, ki nas vsa leta vodijo na poti vzgoje in izobraževanja otrok, naših družin, številnih ustanov, s katerimi sodelujemo ter puščamo zelo pomemben odtis v državi Sloveniji.

Tako je dozorela ideja, da se temu izjemnemu gibanju pridruži tudi Mestna občina Celje, ki je razvojno naravnana, kjer si prizadevamo za znanje, kulturo in spoštovanje kulturne dediščine, gospodarski razvoj, vključujočo skupnost. Kot predsednica gibanja verjamem, da imamo odlično osnovo za vključitev, še posebej, ker je OŠ Lava v teh letih veliko naredila za razvoj gibanja in utrjevanje poti k odličnosti ter vključevala številne lokalne ustanove ter izjemne posameznike MOC. V prid temu govori tudi dejstvo, da se je v 24-tih letih prvič zgodilo, da je gibanje prevzela ženska predsednica (saj so v preteklosti bili predsedniki izključno iz vrst Slovenske Akademije znanosti) in predsednica, ki ne izhaja iz Ljubljane.

V nadaljevanju predstavljam temeljne usmeritve Rastoče knjige.

Gibanje Rastoča knjiga

Rastoča knjiga je inovativna slovenska ideja, ki je bila uresničena ob prehodu v novo tisočletje (leta 2000). Idejno pobudo je podal dr. Janez Gabrijelčič, podprli so jo izjemni Slovenci: Boris Pahor, Tone Pavček ...

Nekaj pomembnejših značilnosti Rastoče knjige

- 1. Rastoča knjiga je državotvorni projekt nastal 1. 1. 2001 kot vizija, strategija in operacionalizacija razvoja naše države. Kasneje je projekt prerasel v gibanje. Pomembnost projekta oziroma gibanja se kaže v pokroviteljih: Državni svet Republike Slovenije, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Narodna in univerzitetna knjižnica, Mestna občina Ljubljana, Javni sklad za kulturo republike Slovenije, Društvo slovenskih pisateljev ter Agencija ta knjigo republike Slovenije.*
- 2. Rastoča knjiga je prešla tudi naše meje in tako je nastalo mednarodno gibanje (Združene Rastoče knjige sveta - v parku Navje), v katerem sodeluje 16 držav. Število udeleženk pa se vsako leto povečuje.*

3. Rastoča knjiga skuša povezovati vseh dva milijona Slovencev, zato ima izjemno težo uveljavljanje povezovanja »dveh milijonov src in glav ter štirih milijonov rok.« V mednarodnem smislu skušamo dobrohotno povezati vseh sedem milijard zemljanov. Lahko rečemo, da je Rastoča knjiga eno samo spodbujanje k dobremu, boljšemu, najboljšemu, odličnemu - predvsem v dejanjih. Pri tem na svojstven način častimo knjigo kot simbol znanja in univerzalnega razvoja.
4. Osrednji materialni prikaz našega gibanja je udejanjen s kipom, ki je imenovan »Deklica z Rastočo knjigo.« Mednarodno gibanje, ki je imenovano »Združene Rastoče knjige sveta - United growing books of the world«, pa je opredmeteno z devetimi veliki portali, ki stojijo za »Deklico z Rastočo knjigo« in imajo obliko knjige.
5. Pomembno je poudariti, da je kip »Deklice z Rastočo knjigo«, prvi kip na svetu, ki dejansko raste. Podobno rastejo tudi ostali kipi, oziroma obeležja Rastoče knjige po Sloveniji.
6. Naj še omenimo, da je na vseh povišanjih Rastoče knjige napisano neko pomembno sporočilo, ki naj naredi naše življenje in delovanje vsestransko bogatejše. Na mednarodni ravni pa države izberejo svoje najpomembnejše pisatelje ali pesnike in njihovo sporočilo, ki je prikazano na omenjenih portalih in na internetu.
7. V gibanju sodelujejo različna društva, organizacije, šole, občine, ki sledijo vrednotam in prizadevanjem Rastoče knjige.
8. Rastoča knjiga skuša z inovativnimi posegi promovirati Slovenijo kot moderno državo, ki želi tvorno sodelovati z drugimi dejavniki doma in po svetu pri ustvarjanju miroljubnega sobivanja.
9. Mir je ena izmed temeljnih vrednot Rastoče knjige, ki izhaja iz povezovanja različnosti, razmišljanja, ustvarjanja skupnih ciljev in poti, deluje v dobrobit mirni in spoštljivi komunikaciji, nagovarja k osebnemu miru in miru v skupnosti (ožji, širši, svetovni...)
10. Pomemben del Rastoče knjige je povezan z trajnostnim izobraževanjem vseh prebivalcev in graditvijo vzdušja, kjer se bo vsakdo čutil izpolnjenega, videnega, slišane, spoštovanega, dostojanstvenega.
11. Bistvo in ključni namen Rastoče knjige je nenehna sistematična rast in razvoj naših ljudi v pokončne, odgovorne in izobražene ter razgledane osebnosti.
12. Državotvornosti ne moremo zagotavljati brez temeljev: knjige, branja, znanja, razmišljanja, sodelovanja, povezovanja, solidarnosti, pravičnosti, srčnosti, ljubezni v najširšem pomenu besede...

Misel akademika Borisa Pahorja; »Edino ljubezen bo rešila človeštvo«.

Tako na simboličen način dobivamo posebno »Rastočo knjigo«, ki nenehno poudarja in sporoča, da **hočemo biti narod znanja, kulture, znanosti in odličnosti - narod rasti - vse to lahko dosežemo le z veliko ljubezni.**

Dodajam še nekaj pomembnih razmislekov, ki podpirajo že prej predstavljene usmeritve gibanja Rastoča knjiga in se usmerjajo na pomen knjige in branja (še posebej na temelju spoznanja, ki so rezultat mednarodnih raziskav - PISA, da nam bralna pismenost izjemno upada in da Slovenci resnično premalo beremo):

- leta 2023 je deklica z Rastočo knjigo (v Navju, kjer je glavni kip deklice z rastočo knjigo) zrastle za 2 cm, za misel g. Toneta Peršaka: »Z jezikom in knjigo smo. Brez jezika in knjige si sam.«

- knjiga je simbolika rasti znanja in naroda - kot odlična podpora državotvornosti slovenskega naroda
- izjemno pomemben poudarek knjigi, branju, ki je temelj za učenje, izobraževanje, znanje, razmišljanje, osebno in strokovno rast, napredek posameznika in družbe kot celote
- večja skrb za materni jezik, ki je **identiteta naroda**, ki žal doživlja veliko nekontrolirano onesnaževanje /mnogo mladih je tudi prepričanih, da se lažje izražajo v tujem jeziku kot v maternem jeziku, mladi pogosto izgubljajo smisel za estetsko izražanje in ustvarjalnost v lastnem jeziku.../
- navduševanje vseh generacij za višjo bralno kulturo, višjo splošno kulturo in obnašanje, pozitivno in lepo izražanje /umetnost lepega izražanja vsakega posameznika oblikuje visoko kulturo izražanja družbe kot celote/
- zgled nas odraslih pri oblikovanju pozitivnih zgledov /poseganje po knjigah/ pri mladih, ki jih je **ugrabil »instantno« usmerjen svet...**

Prilagam tudi Pavčkovo pesem Rastoča knjiga, ki jo je spesnil kot poklon in zavezo tej izjemni ideji.

Tone Pavček je ustvaril pesem »Rastoča knjiga«, iz katere predstavljamo prvo in zadnjo kitico:

»Rastoča knjiga« je več kot knjiga.

Je skrinja narodne zaveze.

Je duh, ki se nad časom dviga.

Je zvezda stalnica, ljubezen.

Je knjiga. In med nami biva.

Kot listina, kot dar rodov,

kot dragotina neminljiva,

kot živ simbol, kot kruh in sol.

Vrednote odličnosti in abeceda odličnosti

»Rastoča knjiga« je spomenik knjigi, vrednotam, odličnosti, rasti, razvoju, izboljševanju (tako na osebni ravni posameznika kot skupnosti - še posebej pomembne so lokalne skupnosti, ki imajo mnogo priložnosti za gradnjo kakovostne skupnosti, v kateri so vidne in slišane vse generacije).

Nekatere ustanove smo v teh letih sistematično ustvarile **abecedo odličnosti**, ki jo usmerjeno in sistematično udejanjamo v vsakdanjem življenju (mladi in odrasli) in s tem uresničujemo zavezo rasti. Pomemben del Rastoče knjige je povezan z trajnostnim izobraževanjem vseh prebivalcev in graditvijo vzdušja, kjer se bo vsakdo čutil izpolnjenega. Projekt ni usmerjen samo v preteklost in sedanost, ampak tudi v **prihodnost**. Želimo rasti in se razvijati kot posamezniki in kot narod.« (konec citata)

3.2 USMERITVE ZA POSTAVITEV IN ZASNOVO OBELEŽJA

- Lokacija obeležja je javni mestni prostor
- Mikrolokacija je zelenica pred Domom ustvarjalnih skupnosti (objekt v prenovi)
- Obeležje se postavlja pred stavbo z različnimi javnimi programi
- Obeležje je javna skulptura na prostem, na zelenici ali utrjeni podlagi, če to potrebuje zasnova in izraznost spomenika
- Zasnova obeležja upošteva témo, torej branje, bralno kulturo, mlade, rast in ni nujno figurativna v smislu naslova (lik deklice, knjige)
- Upošteva se vsakoletno dodajanje elementov ob dogodku
- Upošteva se ustreznost, trajnost materialov in tehnična izvedljivost
- Spodbuja se interdisciplinarno sodelovanje pri načrtovanju umeščanja v prostor.
- Upošteva se merila varovanja mestnega jedra Celja kot kulturnega spomenika lokalnega pomena in arheološkega najdišča
- Upošteva se danost časa in prostora, ki naj določata izhodišča sama po sebi ter široka urbana interakcija v prostoru v vseh oblikah

4. PODATKI O PROSTORSKIH AKTIH IN DRUGI DOKUMENTACIJI

Na natečajnem območju velja:

Zazidalni načrt starega mestnega jedra Celje (Uradni list SRS, št. 42/86 in Uradni list RS, št. 76/94, 46/96, 64/96, 96/99, 38/01, 43/01-odl. US, 108/01, 30/04, 57/06, 100/06, 43/08, 31/10, 75/12-OPPN kare 12, 15/16, 27/17, 12/20, 23/21-OPPN kare 9 in 23/21-OPPN kare 5)

Območje se nahaja v mestnem središču, v kareju 7. Kare obsega območje med Miklošičevo, Gregorčičevo, Vodnikovo in Kocbekovo ulico. Stavbe, ki obkrožajo prostor, so zbir različnih namembnosti, aktualna pa je prenova bivšega dijaškega doma v Dom ustvarjalnih skupnosti s poudarjeno mestotvorno in revitalizacijsko noto.

Slika 49: Izrez iz ZN , vir: GIS MOC

5. PRILOGE

- SITUACIJA ZUNANJE UREDITVE

PZI_CUD_ZU-oprem
a vrt-G.6_ZASADITEV